

Békás

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

BÉKÁS

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI
KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 5
2. Békás bemutatása 7
3. Örökségünk 9
4. Eltérő karakterű településrészek Békáson 11
Ófalu
5. Építészeti útmutató 15
Tetőhajlásszög
Magasság
Tetőforma
Színek
Telepítés
Terepalakítás
Kerítések
Kertek
Erkélyek, tornácok
Ajtók, ablakok
Homlokzatképzés
Részletek
6. Mai példák 27
7. Utcák, terek 29

BEVEZETÉS

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valódi értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatokról a zenén át egészen épített környezetünkig.

A Marcal- medence a Bakony és a Kemeneshát közt elterülő félmedence, mely Vas és Veszprém megye határán található. A tájegység nevét adó Marcal folyó, a medence nyugati részén folyik, melynek oka, hogy a mellékpatakok hordalékkúpjai a Marcalt nyugati irányba szorítják. A medencét jelenleg nagyrészt lepelhomok borítja, a vízfolyások mentén meszes, homokos, öntésszap, a magasabban fekvő területeken karbonátos, kavicsos homok és meszes homok található. Békás a Pápai-síkság nyugati szélén, a Bittva és Tapolca közötti kavicstakaróra települt, egy utcás falu.

A Marcal-medencében jellemzően vulkanikus eredetű kőzeteket használtak építőanyagként. A vulkanikus működés emlékét őrzi a közelben a Ság és Somló tanúhegy, illetve a marcaltói tufamező, amelynek anyagát régóta fejtik építő és útburkolókőnek. A közelben húzódó Bakony jellemzően tengeri üledékből keletkezett kőzetből – mészkő, dolomit, márga – áll. A vulkanikus eredetű kőzetek mellett, így ezen üledékes kőzetek is kedvelt építő anyagok voltak a Marcal-medencében.

A területen a Dunántúlra jellemző utcakép és településszerkezet a meghatározó. Nagyrészt az utcafrontra épített, oldalhatáron álló, földszintes családi házak figyelhetők meg, melyek szalagtelken helyezkednek el. A régi lakóházzal összeépítve a telek hosszanti oldalán gazdasági és állattartásra alkalmas épületek sorakoznak. A telek hátsó része hagyományosan művelés alatt állt.

„Vajon csak a megőrzés a karbantartás a kötelességünk? Vagy inkább fenntartani, gondozni, hasznosítani, gazdagítani és úgy továbbörökíteni?! Hagyományos népi építészeti emlékeinkből sokat tanulhatunk, megővésük, felújításuk nem öncél. Jól kell sáfárkodnunk ezzel a ránk maradt örökséggel. Tájji, természeti, épített értékeink gondozása, gyarapítása és továbbadása elválaszthatatlan életünkől és kultúránktól. Örökségül adni azt, amit mi is apáinktól, nagyapáinktól kaptunk, ami sorsunk, életünk színtere, a hely ahol születtünk, ahová emlékeinkbe visszatérünk és ragaszkodunk.”

Krizsán András és Somogyi Győző szavai

BÉKÁS BEMUTATÁSA

Békás község Pápától 13 km-re, dél-nyugati irányban fekszik, sík, vizenyős területen. Nyugati irányból közigazgatási határát érinti a Marcal-patak, keleti irányból Mezőlak település, déli irányból pedig Mihályháza belterülete alig 1 km-es távolságra fekszik Békás belterületétől. Az egyutcás településen a Mezőlakot Kemeneshőgyésszel összekötő műút halad át, mely a település gerincét képezi. A külterület jellemzően csatornákkal szabdalts mezőgazdasági terület.

A településen 2006-ban 95 lakóépület állt. Jellemzőek a szalagtelkek, melyeken az utcafrontra épült, oldalhatáron álló lakó-és gazdasági épületek sorakoznak. Az utcaképet többnyire az utcavonalra épült, földszintes lakóházak homlokzatai határozzák meg, melyek előtt keskeny járda és nyílt vízelvezető árok, majd a műút fut. További hangsúlyos elem a földfelszín felett futó légvezetékek és ezek tartóoszlopai. Az épületek jellemzően nyeregtetős, napjainkban égetett cseréptetővel vagy palával fedve. Hagyományos a kőépítkezés a községben, később pedig az égetett téglafalazat.

A település harmonikusan illeszkedik a tájba, alkalmazkodva sík terepadottságokhoz és a környező vizenyős területekhez. A község környezetét jellemzően a mezőgazdasági szántók alkotják, melyeket mezővédő erdőterületek határolnak.

A település számos helyi védelemre javasolt épülettel rendelkezik, továbbá értékes zöldfelületi elem az egykori Vécsey-kastély parkja, melyet gazdag, burjánzó növényállomány jellemez. A növényzet többsége középkorú, de található néhány természetes, koros fa is. Lombhullató és örökzöld fajok egyaránt megtalálhatóak. A park növényállománya azonban folyamatos fenntartást igényelne, melyet a jelenlegi magántulajdoni státusz nem biztosít.

Országos vagy helyi jelentőségű védett természeti érték nem található Békáson, ám a külterületen természetvédelmi szempontból értékes nedves élőhelyek helyezkednek el.

ÖRÖKSÉGÜNK

Békás természeti adottságai, a lakosság együtt élése adja azt az identitást, ami épületei, közterületei szintjén is kifejeződik.

A település egésze jelen formájában egységesen megőrizte korábbi 18. század eleji szerkezetét. A település jelenlegi faluszerkezeti képe szinte azonos a 18. század végi I. katonai felméréssel.

A településen országos védelem alatt álló építészeti emlék nincsen. A település értékes épített öröksége az egykori Békási-, majd Vécsey család kastély épülete illetve családi kápolnája, és a körülöttük elterülő nagyméretű kastélypark.

Értékes építmény még a temető bejárata mellett álló Hollán család kriptája, illetve a Rákóczi Ferenc utcában álló két harangláb.

Ezen építészeti emlékek fenntartása fontos a településkép és a települési identitás megőrzése érdekében.

A tágabb környezet beruházásainál fokozottan törekedni kell arra, hogy az a településképhez mind tömegében, mind jellegében illeszkedő legyen és ne bontsa meg a faluképet.

A településen emeletes épület építése megbontaná a jellegzetes településképet, ezért ez kerülendő. Mindez nem zárja ki a régi épületek nívós 21. századi igényű felújítását.

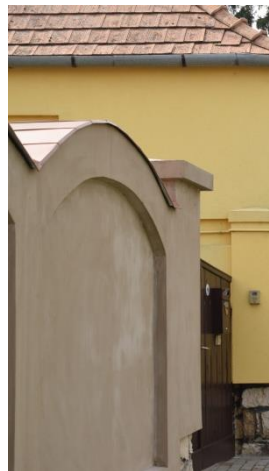
A templom és a két harangláb jellegzetes pontjai a településnek, közvetlen környezetük településképi és kertépítészeti rendezése mindenképpen javasolt.

A régi kőkerítések megtartandóak és törekedni kell, hogy ahol az korábban feltételezhető oda ismét törtköves kerítések épüljenek, mint ahogy erre jelenleg is van példa a községben. Így megőrizhető a településképi jellegzetessége.

A nagyszámú légvezeték esetenként igen jelentősen rontja a közterek átláthatóságát, különösen a két harangláb környezetében, amennyiben lehetőség van rá a föld alatti vezeték kialakítására kell törekedni.

A régi épületekhez, épületcsoportokhoz csatolt modern toldalékok esetenként jelentősen csúfítják az utcaképet, ezek megszüntetése javasolt.

A település azon részein, amelyek a bevezető utak felől jól beláthatóak kerülendő minden olyan tömegű új építkezés, amely a település jellegzetes képét megbontja. Békáson követendő példával találkozni Mezőlak felől érkezve, ahol két új építésű, a településre jellemző, hagyományos építészeti jegyeket viselő családi házak állnak.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

ÓFALU

A település egészére jellemző, hogy történetileg kialakult oldalhatáron álló beépítést kell alkalmaznunk, javasolt az utcára merőleges tetőgerinc és a közvetlen környezetben jellemző tetőhajlásszög alkalmazása. Az épületek csak magastetővel építhetők. Ez jellemzően 40-45 fok közötti, mellyel gazdaságos geometriájú tetőtér alakítható ki. Ezenkívül pozitívum, hogy nem árnyékoljuk le a saját és szomszédunk kertjét.

A településkép egységessége érdekében kedvezőbb, ha a ház oromzattal fordul az utca felé, és nem kontyolt tetővel. Utcával párhuzamos gerincű utcai szárny ott alakítható ki, ahol a környező épületek már ilyenek. Keresztbe beforduló belső épületszárnyat csak kellően széles telek esetén érdemes alkalmazni, ott is megfontolással: ne vágja ketté a kertet első és hátsó kertre.

A település egészén a hagyományos hosszú telkes egytraktusos lakóházak jellemzőek. A hosszú telkeknek az utcára néző végében helyezkednek el a lakóházak, ezektől távolodva pedig az állatokat kiszolgáló épületek, majd a veteményeskert, gyümölcsöskert. A lakóház mellett "tisztá udvar" alakult ki, e mögött a gazdasági udvar, majd a telek hátsó részén a veteményeskert. A nyeregtetős házak jellemzőek az egész településen, ezek mellett azonban találunk néhány sátoztetős épületet is, melyek már négyzetes alaprajzú kéttraktusos épületek.

A kertes házaknál hasznos egy megfelelő méretű, kialakítású tároló. A tárolók tervezésénél jó ha összhangban van az épülettel, mivel így egységes képet kapunk. Ugyanez igaz a kerítésekre is. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni.

A kialakult, meglévő beépítési mód megőrzése fontos, így minden esetben meg kell őrizni az egymás után sorolt épületek elhelyezését.

A hagyományokhoz illeszkedő homlokzati megjelenés alakítható ki. A macskalépcsős oromfalakat javasolt megtartani, ezenkívül a vakolt, vakolatkerettel kihúzott homlokzatok, a fa és nyerskő kerítések is megőrzésre javasoltak.

„Ne feledjük, egy hely alapvető identitása nem állandó és megingathatatlan, hanem élő organizmus, ami fejlődik és időről időre nyilvánvalóbbá válik. Az évszázadok alatt kialakult települések arculatát nemcsak korok, stílusok határozzák meg, hanem saját gazdasági és társadalmi adottságaik, egymáshoz viszonyított helyzetük és kapcsolataik is befolyásolták.”
Krizsán András és Somogyi Győző szavai

Békás község évszázadokon át mezőgazdasági termelésből élt, lakosai uradalmi birtokok cselédei voltak. Ez a település épített környezetére máig kihat, jellemzők a földszintes, oldalhatáron álló, a mezőgazdasági műveléshez igazodó családi házak. Sok épületen megfigyelhető díszes vagy macskalépcsős oromfal, a hagyományos építészetre jellemző stílusjegyek. Ezek megőrzésére kiemelt figyelmet kell fordítani a jövőbeni építkezések, beruházások alkalmával.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni.

Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértének azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant.

A szépség sokféle lehet.

Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

„Ne feledjük, egy hely alapvető identitása nem állandó és megingathatatlan, hanem: élő organizmus, ami fejlődik és időről időre nyilvánvalóbbá válik. Az évszázadok alatt kialakult települések arculatát nemcsak korok, stílusok határozzák meg, hanem saját gazdasági és társadalmi adottságaik, egymáshoz viszonyított helyzetük és kapcsolataik is befolyásolták.”

Krizsán András és Somogyi Győző szavai

Békás

TETŐHAJLÁSSZÖG

Békás településen az épületek tetőhajlásszöge jellemzően azonos kialakítású. A hagyományos paraszti házak nyeregtetővel, a 60-70-es évek kockaházai sátoztetővel épültek.

Az épületek csak magastetővel, nyeregtetővel létesíthetők. A fő tömeget meghatározó tető hajlásszöge 40° -nál alacsonyabb, 45° -nál meredekebb nem lehet. A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetüknek, hogy illeszkedjenek az utcaképbe.

MAGASSÁG

A településen az épületek magassága közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetük, ez néhány kivétellel 4,5 métert jelent.

Új ház építésénél fontos, hogy illeszkedjen a két szomszédos épület magasságához, valamint a környezethez az épület magassága, a túl magas épületek rontják az utcaképet.

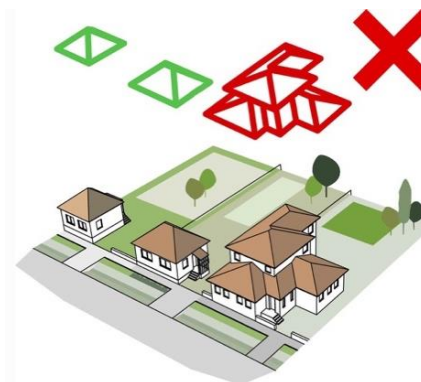

TETŐFORMA

Békás lakott területén az épületek tetőformája egyszerű nyeregtetős, illetve néhány sátoztetős épület található.

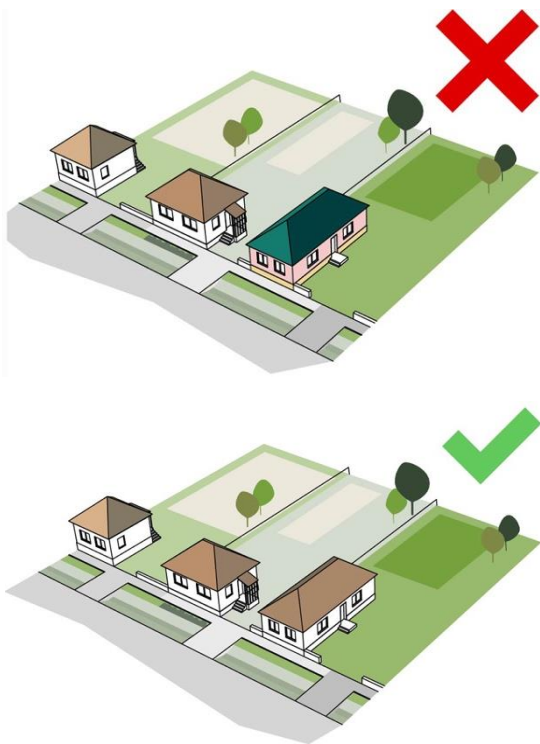
Tördelt tetőformájú épület kerülendő, mivel nem illeszkedik a településképhez.

A főfunkciójú épület fő tömegén égetett agyagcserép található. Tetőhéjazatként nem alkalmazható mesterséges pala, hullámpala, műanyag hullámlemez, alu. trapézlemez, bitumenzsindely. A hagyományos szürke palafedés csak a meglévők pótlására és annak folytatásaként alkalmazható. Alkalmazható viszont a hagyományos régi betoncserép.

SZÍNEK

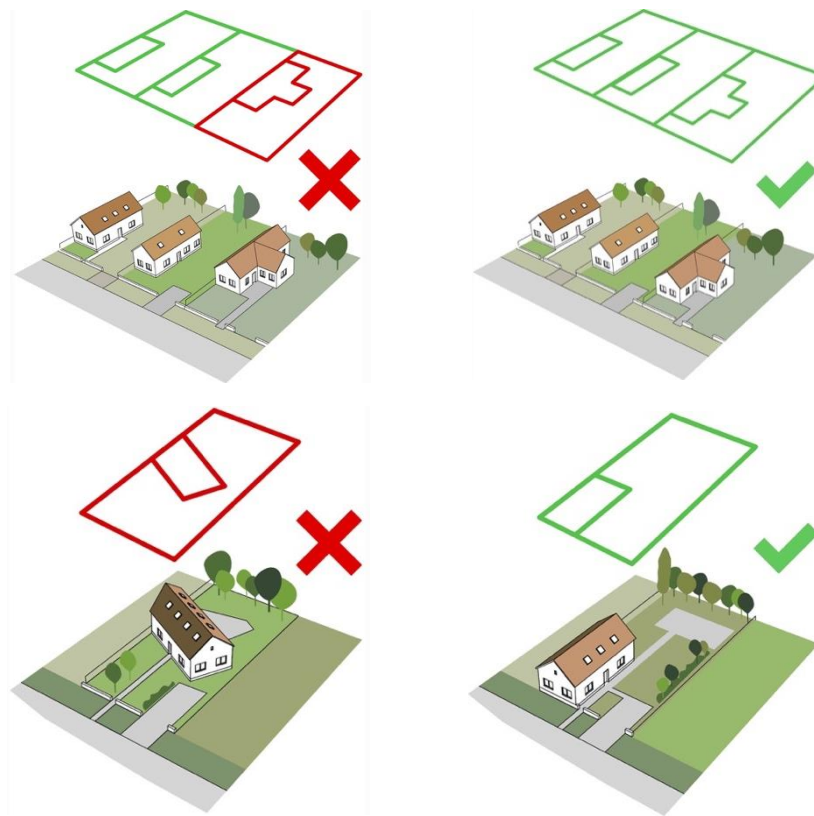
A település épületeinek színvilága a környezethez és a hagyományokhoz illeszkedő fehér, tört-fehér, nyers, valamint tojásbáj színű, illetve az ezekhez közelálló pasztell színek javasoltak. A településen egy visszafogott, a környezethez illeszkedő színhasználat jellemző. Harsány színű, illetve zöld és kék színű héjalás nem alkalmazható.

TELEPÍTÉS

Békáson a lakóépületek telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű.

Kerülendő a nem utcával merőlegesen telepített, indokolatlanul nagymértékben hátrahúzott épületek építése. Az épületek a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható védett kert.

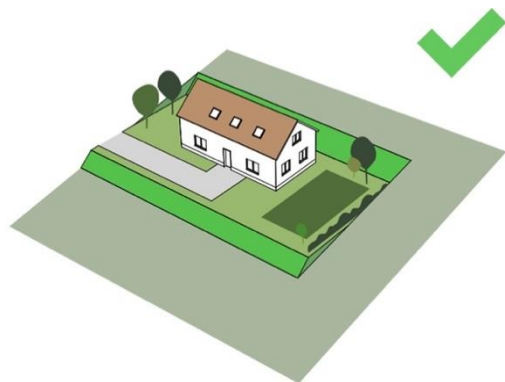
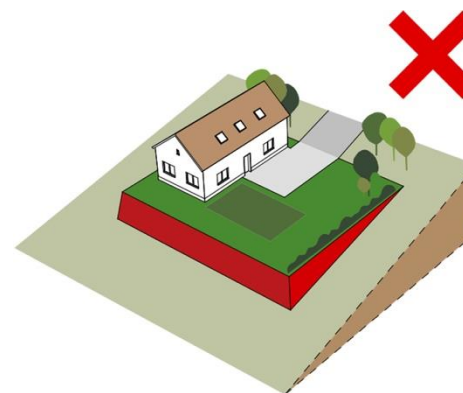
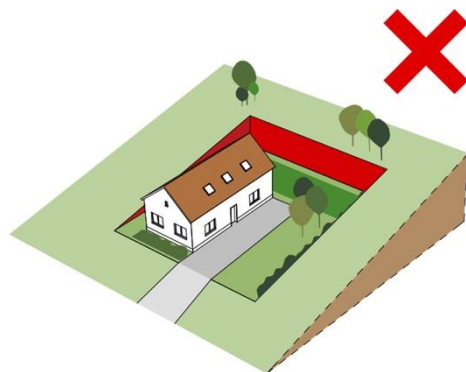
TEREPALAKÍTÁS

Békás község sík területen fekszik, így a lakott terület terepadottságai is ehhez igazodnak. Lejtős terület nem található a településen.

A terepalakításra vonatkozó tanácsokat, azonban érdemes figyelembe venni a legkisebb szintkülönbség esetében is.

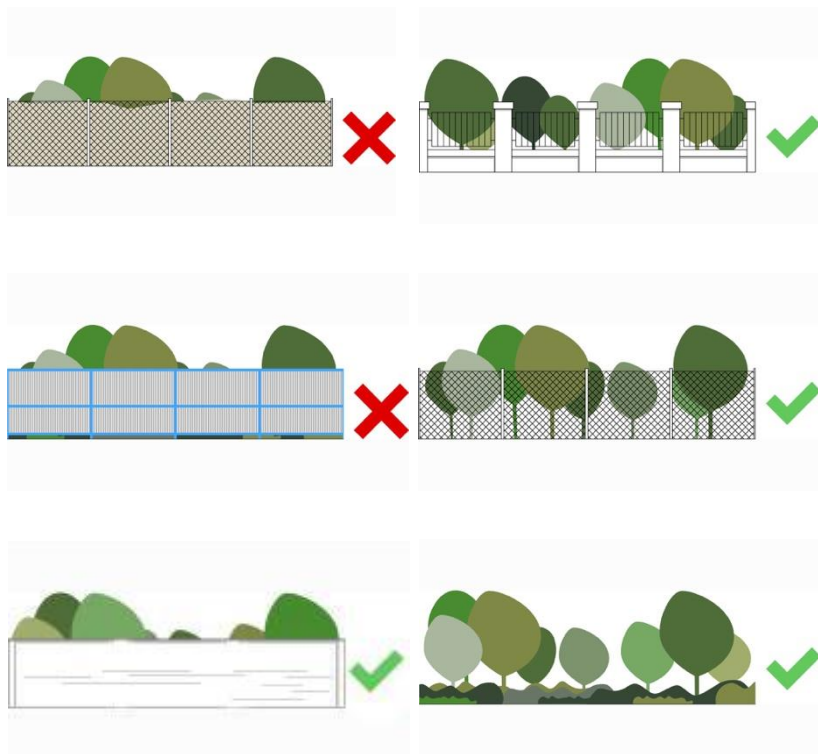
Nem elfogadható az épület földbevéjása, mivel így az esővíz összegyűlik a mélyedésekben és a kert használhatatlanná válik. Továbbá nem jó megoldás az épület teljes kiemelése sem, mivel így a ház kiemelkedik a környezetéből, nem illeszkedik a terepadottságokhoz.

Jó megoldás a terepalakításnál az épület részleges bevágása, így a kitermelt földdel feltölthető egyenesre a telek, kevés földet kell megmozgatni. Kedvező megoldás, ha az épület eleve a terepbe illesztve épül, így teljesen illeszkedik a terepadottságokhoz, környezetéhez, valamint minimális földmunka szükséges.

KERÍTÉS

A békási lakóövezet telkeit a közterülettel határos oldalakon általában a helyben kialakult anyag és formavilágú kerítéssel lehet bekeríteni. A lakótelkek utcai telekhatárán legfeljebb 1,50 méter magasságú tömör, vagy 2,00 méter magasságú áttört utcai kerítések létesíthetők, melyek nyers beton felülettel nem jelenhetnek meg.

KERÍTÉSEK

A kerítések vizsgálata során megállapítottuk, hogy vannak hagyományosan alkalmazott anyagok és formák, mint például a kőkerítés megtörve a fával vagy a tömör helyi kőből illetve téglából készült kőkerítések.

Mint az épületek esetében, a kerítések kialakításánál is ajánlott a hagyományos, természetes anyaghasználat és a szomszédos telkek utcai kerítésének megjelenéséhez való igazodás.

A kerítéssel körbehatároljuk a telkünket, épületünket, ezért fontos, hogy összhangban legyen az épülettel a kerítésünk. Az épületnél alkalmazott színek, formák, anyagok megjelenése a kerítésnél is alkalmazhatók, sőt fontos is, hogy alkalmazzuk.

Növényekkel való kombinálás kiváló takarást biztosít és emellett elkerülhető a falszerű megjelenés. A növényzet évszakonkénti változása sokszínű kerítést eredményez, mindig újfajta megjelenést ad a területnek.

KERTEK

A kert éppolyan fontos helyszíne a telkünknek, mint az épületek, mivel a kert teremti meg a kapcsolatot a természettel, a rekreáció, a pihenés színtere, de ugyanakkor haszonkertként is megjelenhet. A formák, színek, anyagok ugyanúgy fontosak a kert kialakítása, tervezése során, mint az épületnél. A kert nemcsak az alkotás színtere, hanem a kikapcsolódásé is. A kert tulajdonképpen az épület folytatása a szabadban, mindkét esetben az emberi tevékenységek helyszíne, csak mások az arányok, építőanyagok.

A kertnek különböző részei vannak funkció szerint lehatárolva. Beszélhetünk előkertről, mely az egész kert bejáratául szolgál, és szépen keretezi az épületet. Hátsókertről, mely a rekreáció, kikapcsolódás színtere, illetve oldalkertről, ahol jellemzően a gépkocsibeálló és az épület bejárata kerül kialakításra.

Megfelelő növényalkalmazással, dús növényzettel a kert árnyékoló funkciót is betölthet, ami a meleg nyári napokon igazi felüdülés. Építkezéskor még a tervezés során érdemes végiggondolni, hogy a meglévő növényzetből mit lehet megmenteni és az épületet ennek függvényében célszerű kialakítani.

Szabályként azt mondhatjuk el, hogy a telek területének minimum 40%-a zöldfelület kell, hogy legyen.

A telkek zöldfelülettel borított részének legalább felét háromszintű (gyep- cserje- és lombkoronaszint együttesen), vagy kétszintű (gyep- és cserjeszint együttesen) növényzet alkalmazásával javasolt kialakítani.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

A hagyományos építészet egyik jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác, melynek kialakítása, elhelyezkedése többféleképpen lehetséges. A tornác egy félig nyitott, folyosószerű, fedett tér, mely nyáron kiválóan árnyékol, az év többi szakaszában pedig véd az esőtől, hótól. Esztétikus megjelenése és praktikussága okán az épületek meghatározandó eleme is lehet. Békás lakóépületei közül kevés rendelkezik tornáccal, ennek magyarázata lehet, hogy a korábbi szegény lakosság nem engedhette meg magának a tornác kialakítását.

A képen látható, újonnan épült lakóépület esetében azonban kialakításra került már a tornác is, mely karakteres megjelenést ad az épületnek, és őrzi a hagyományos építészeti stílusjegyeket.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek külsejére, esztétikai megjelenésére jelentős hatással vannak a nyílászárók. A zárt épület tömegét az ajtókkal, ablakokkal nyitjuk meg a külvilág felé, ezért fontos, hogy milyen módon tesszük. A népi építészet házain a fából készült, osztott spalettás ablakokat, valamint fa ajtókat alkalmaztak. Békáson közel egyenlő arányban található világos és sötét színű nyílászáró, továbbá számos régi épületen figyelhető meg a modern, műanyag nyílászárók alkalmazása, melyek jellemzően fehér színűek.

Új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, de leginkább a fa mintázatú, vagy erezetű, víztiszta, vagy matt síküvegezésű ablakok beépítése javasolt. Az utcai homlokzaton spaletta, vagy zsalugáter kialakítása javasolt, mely esztétikus megjelenést biztosít az épületnek. A nyílászárók javasolt színe világos, közép és sötétbarna, zöld, kék vagy szürkével való tört árnyalatok, mezőgazdasági területeken sötétszínűre mázolt, vagy pácolt fa nyílászárók helyezhetők el. Védett épületeknél el lehet térni.

Az álló formátumú ablakok használata előnyösebb, mint a fekvő ablakoké, mivel arányaiban jobban illeszkedik az épület tömegéhez. Kerülendő a túlzottan díszített, élénk színű ajtók használata, ehelyett az egyszerű, hagyományos ajtók részesítendőek előnyben. Törekedni kell a hagyományos arányok megtartására, a kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására. A garázkapuk kialakításakor az épülettel azonos anyaghasználat ajánlott, valamint a visszafogott megjelenés.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A homlokzat kialakítása nagyon fontos az épületnél, mivel ez az arca a háznak. A hagyományos arányok megtartására kell törekedni, a kellemes arányú ablak kiosztásra. A homlokzaton a természetes anyaghasználat, formák alkalmazása javasolt. A falazott, vakolt felületek részesítendőek előnyben a homlokzatképzésnél. A lakóépületek a helyi építészeti hagyományoknak megfelelően vakolt homlokzati megjelenéssel, a településre jellemző halvány (fehér, sárga, világosbarna és árnyalatai) színezéssel alakíthatók ki.

A magastető héjalásánál hagyományos sík agyagcserép, nád és zsúpfedés és a régi hagyományos betoncserép alkalmazható. A hagyományos szürke palafedés csak a meglévő pótlására és annak folytatásaként alkalmazható. Tetőhéjazatként nem alkalmazható mesterséges pala, hullámpala, műanyag hullámlemez, alu- és trapézlemez, bitumenzsindely.

Az épületek meghatározó felülete csak vakolt lehet, egyéb felületképzések csak kiegészítő homlokzati elemként szerepelhetnek. Igyekezni kell a hagyományokhoz illeszkedő homlokzati megjelenés kialakítására. Meg kell tartani, valamint újra kell építeni a macskalépcsős oromfalakat, vakolt (csak fehér, törtfehér szín használható), vakolatkerettel kihúzott homlokzatokat.

A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképből. A jól megválasztott burkolat nemcsak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja. A képeken látható homlokzatképzéseknél a hagyományos arányok, formák alkalmazása látható, mely a környezetéhez is alkalmazkodik. Ez egy olyan kombináció, mely lehetővé teszi, hogy egyszerre kiemelkedjen és illeszkedjen a településképből az épület.

Az osztott nyílászárók arányai és egymáshoz való viszonyuk harmóniát teremtenek a homlokzaton. A természetes anyaghasználat, a vakolt felületek összhangja barátságos, esztétikus megjelenést kölcsönöz az épületnek.

RÉSZLETEK

Békáson a hagyományos építészetre jellemző díszítőelemek mutatkoznak meg az épületeken. Több épületen megfigyelhető az ablakok színes, szalagkeretes díszítése, illetve a homlokzaton a szalagkerethez színben illeszkedő négyzet alakú vakolatdísz.

Az újonnan épült házak homlokzatán az építési évszám és címer is megjelenik, ez a korábban épült épületekre nem jellemző a községben. Békáson általában kevés részletekben rejlő díszítő elem jelenik meg, az alábbi képen egy virágmotívummal díszített ereszcsatlakozó látható.

Az épület fontos eleme a kémény, melynek esztétikailag szintén illeszkednie kell a környezetéhez, így az épület egészéhez és a szomszédos házakhoz és azok részleteihez. Egy rosszul elhelyezett, aránytalan kémény elüt a településen megjelenő kéményektől, elronthatja a felújított épület megjelenését, ezért fontos a kialakításnál a hagyományos arányok, formák, színek, díszítések figyelembevétele, továbbá gázkémény csak burkolt (tégla, rabc) kivitelben épülhet.

MAI PÉLDÁK

Ebben a fejezetben a településen lévő esztétikus, követendő épületeket mutatjuk be. Új ház építéskor, átalakításakor fontos, hogy az épület tömegalakítása, homlokzata illeszkedjen a településképbe.

A tömegalakítás a környező épületek tömegétől nagyban függ. Az utcakép összhatását rontja a túl nagy tömegű, terjedős épületek, melyek elnyomják a kisebb épületeket.

Javasolt a hagyományos tömegalakítás, a nem túl széles épületek kialakítása, melyek igazodnak a korábban kialakult utcaképhez.

Az anyaghasználat esetében mindenképpen a természetes anyagok kő-, faburkolat, vakolt falfelületek és a visszafogott színezés részesítendőek előnyben.

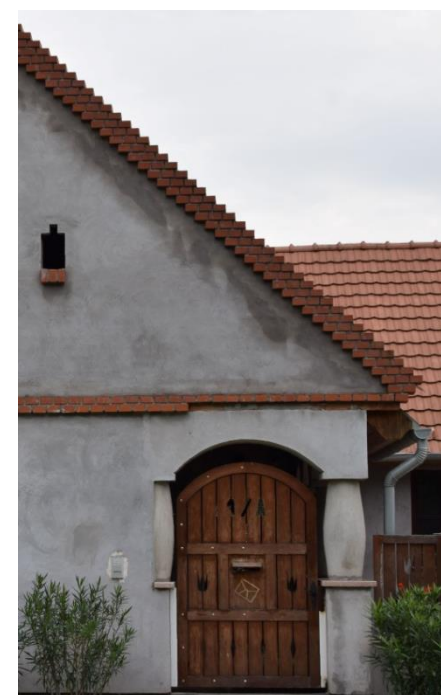
Ez az épület az új beépítésű terület egyik kiemelkedő példája, mely hűen őrzi a hagyományos stílusjegyeket.

Az épület oldalhatáron álló, hosszantian elnyúlva a telek mélységében, azonban egy merőleges oldalszárnny is megjelenik a praktikusabb belső kialakítás érdekében.

Megjelenik a boltíves tornác, a homlokzaton pedig a hosszanti, hatosztatú ablakok őrzik a hagyományos építészet stílusjegyeit. A tetőhajlásszöge az ideális 45° , illetve ügyeltek a macskalépcső kialakítására is. Az oromfalon megjelenő vakolatdísz, és a vakolt felületek izgalmas homlokzati felületet hoznak létre. A homlokzat uralkodó színe a fehér, a díszítőelemeké kizárólag a vöröses barna, mely a kerítésről is elmondható, így harmonizálva az épülettel.

Az alábbi épületre lényegében az előző leírás szintén igaz, a homlokzati vakolás és díszítés még hiányzik. Megfigyelhető, hogy az épület kialakításánál figyelték az apróbb részletekre is, mint az illeszkedő kéménymegjelenés, az apró padlásablakok, a fa kapu részletgazdagsága. Alapvető eltérés az előbi példától, hogy itt az oromfal kifut az utca síkjába, így a kerítés összekötő elemként is szolgál a két épület traktus között. Kiemelendő az ablakokban díszítő elemként megjelenő hagyományos növényhasználat. Összességében az épület jó példa arra, hogy a mai igényeket kielégítve hogyan lehet a hagyományokat megőrizve, a településképbbe illeszkedő épületet kialakítani.

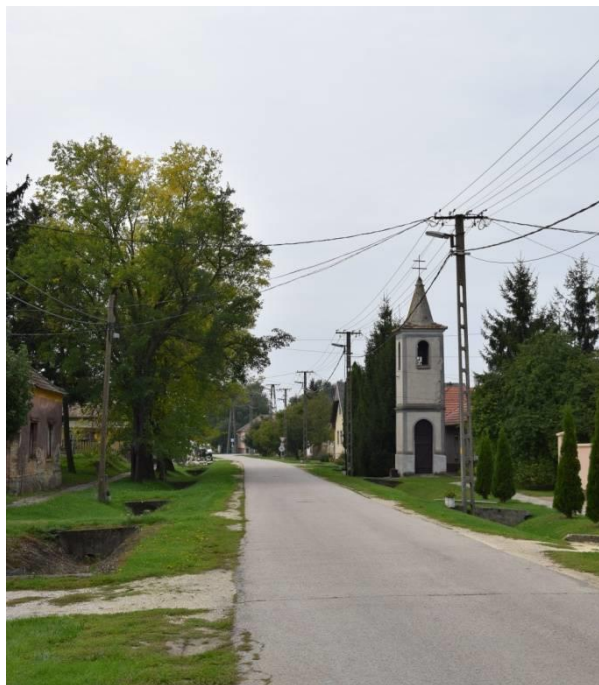

UTCÁK, TEREK

Az élhető, esztétikus és barátságos településeknek a hozzátartozói a gondozott virágos, zöld utcák és terek. A közterületeken, utcákon, tereken lévő növényzet fontos szerepet tölt be a település lakóinak életében, ezért a cél ezek megőrzése, fenntartása és újabbak kialakítása.

Békás településen nagyrészt gondozott, rendezett látványt nyújt az utcakép. Az épületek előtt keskeny járda fut, néhol dísnövények, fák találhatók, melyeket nyílt vízelvezető árok követ, majd az autópályát. Az árok és a kertek előtti területekről általában elmondható, hogy rendezetten fenntartottak.

Mezőlak felől érkezve két újépítésű, ám a hagyományos építkezés jegyeit magán hordozó családi ház áll, illeszkedve a falusi településképhez. Ezt követően bal oldalon az egykori Vécsey kastély elkerített parkja mellett haladunk el, melynek kerítése és növényzete sajnos elhanyagolt állapotban van. Egy élesebb kanyar után már az egyutcás falu központjában találjuk magunkat. Az egyenes utcán a két harangláb képe barátságos látvánnyal fogadja a látogatót. Továbbhaladva egy kereszteződésben a falu információs táblája és egy kisebb növényágyás található. A temető és a Hollán-kápolna környezete is rendezett képet mutat.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégek fontos, jellegzetes tartozékai a településeknek. Az utcaképet nemcsak az épületek és a növényzet alakítja, hanem a hirdetések, reklámtáblák is meghatározzák, ezért fontos hogy megfelelő minőségű, esztétikailag korrekt hirdetések, reklámtáblák és cégek gazdagítsák az utcákat. A figyelemfelkeltés a céljuk, ne legyen meghökkentő. A hirdetések lényege a tájékoztatás, amelyet az utcaképbe illően is megtehetünk.

Békás községben a lakosság általános tájékoztatását szolgáló útbaigazító tábla, térkép vagy más jelzés közterületen szabadon elhelyezhető. Kialakítása, anyaghasználata, formavilága a helyi hagyományokhoz alkalmazkodik. Elhelyezése a táj- és településképet, utcaképet nem bonthatja meg, jogos érdeket nem sérthet, közforgalmat nem akadályozhat és a közbiztonságot nem veszélyeztethet.

A helyi termelő, szolgáltató, vendéglátó egységek tevékenységük hirdetésére saját ingatlanukon belül cégeket, figyelemfelkeltő táblákat, feliratokat stb. helyezhetnek el, illetve más ingatlanon belül ilyeneket – a tulajdonos beleegyezésével – kialakíthatnak.

Reklám támfal, kerítés, kapuzat, épület homlokzatának szerves (építészetileg megkomponált) részeként, építési telkeken önállóan, továbbá közterületi korlátokon, közműoszlopokon kerülhet kialakításra. Hideg színhőmérsékletű megvilágítás (neon, halogén, lézer fényforrás), vibráló, pulzáló fényjelenség nem alkalmazható.

IMPRESSZUM

BÉKÁS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

www.bekas.hu

onkormanyzatbekas@gmail.com

8515 Békás, Rákóczi utca 17.

Telefon: +36 89 348 002

Polgármester: Farkasné Csendes Tímea

Főpítész: Németh Ferenc

planteus@planteus.hu

SZERKESZTETTE: Planteus Kft.

SZÖVEG: Czeiz Zsuzsa, Cseh Edina, Németh Ferenc, Török Beáta

FOTÓ: Czeiz Zsuzsa, Cseh Edina, Németh Ferenc, Török Beáta

GRAFIKAI TERVEZÉS: Czeiz Zsuzsa, Cseh Edina, Németh Ferenc, Török Beáta

ÁBRA: Az általános építészeti útmutatóban található ábrák a Lechner Nonprofit Kft. tulajdonát képezik.

Forrás: <http://tak.lechnerkozpont.hu>

Békás, 2017.